

Dette dokumentet beskriver God praksis for arbeid på tak. Informasjonen vil hjelpe deg til å utføre arbeidet på en sikker og trygg måte og slik at du oppfyller kravene i arbeidsmiljøregelverket.

Dokumentet God praksis frikjenner ikke aktørene for den alminnelige plikt til å opptre i tråd med gjeldende regelverk til enhver tid, det er ment som et hjelpemiddel.

Sikring ved arbeid på tak - minimumskrav

Deltakelse i utarbeidelsen av dokumentet

”God Praksis- dokumentet” er utarbeidet i et samarbeid mellom Byggenæringens Landsforbund, Fellesforbundet og Arbeidstilsynet.

Omfang/ avgrensning

Dokumentet omfatter sikring ved arbeid på tak ved alle former for oppføring av ny bygning (tilbygg, påbygg og nybygg) og på eksisterende konstruksjoner. Dokumentet beskriver sikringen fra og med oppstart av arbeidet til og med ferdigstillelse av arbeidene på tak, inkl. beslag.

Innhold

Dokumentet er ment å gi byggherrer, arbeidsgivere og arbeidstakere som skal utføre arbeider på tak retningslinjer på hvordan sikringen skal utføres for å oppfylle krav i lov og forskrifter.

Tiltak før arbeidene starter

Personer som utfører takarbeid skal ha nødvendig kunnskap, ferdigheter og erfaring, i bl. a. bruk av personlig fallsikringsutstyr, for å kunne arbeide trygt.

Forut for alle arbeider på tak skal det gjennomføres en risikovurdering, ev ”Sikker Jobb Analyse” (SJA). Den skal resultere i planer og tiltak som reduserer risikoforholdene. For eks. kan en komme frem til at det vil være nødvendig å bruke personlig fallsikringsutstyr på skrått tak, selv om det er sikret med rekkverk ved takkanten. Risikovurderingen skal utføres selv om arbeidet er kortvarig og bør gjøres i samarbeid med de som skal utføre arbeidet.

Kortvarig arbeid

For kortvarige arbeider tillates det at det benyttes personlig fallsikringsutstyr som eneste sikring, men for at arbeidet skal kunne

betegnes som kortvarig må følgende kriterier oppfylles:

- at arbeidet innebærer inspeksjon, mindre reparasjons- eller vedlikeholdsarbeid og
- at det ikke er oppføring av nybygg, tilbygg eller påbygg og
- at totalt arbeidsomfang ikke overstiger 4 timeverk og
- at det fremgår av risikovurderingen at arbeidet kan utføres på en trygg og sikker måte uten bruk av kollektive vernetiltak, som rekkverk eller stillas.

Bemerk! Arbeidet kan kun regnes for å være kortvarig dersom alle de fire ovenstående kriterier er oppfylt.

Bruk av personlig fallsikringsutstyr

Alt personlig fallsikringsutstyr skal være i henhold til gjeldende standarder.

En forutsetning for å kunne benytte personlig fallsikringsutstyr er at det finnes fester på taket eller at det lar seg gjøre å montere fester. Fester, beregnet for en person skal tåle en belastning på 1 000 kg (10 kN). Forholdene vedrørende festeordninger skal fremkomme av risikovurderingen.

Arbeid på flatt tak

Hva er flatt tak?

Tak med helning på inntil 10° kan betraktes som flate tak. Dersom de stedlige forhold, som f. eks. takets overflatemateriale, værforholdene o.l. har innvirkning på sikkerheten, kreves sikring tilsvarende som for skrått tak. En slik vurdering må fremkomme i risikovurderingen av arbeidet som skal gjøres.

Sikring av arbeidet

Ved arbeid på tak med fare for fall på over 2,0 meter skal arbeidstaker alltid sikres fra å falle ned. Det kreves at det benyttes kollektive

Dette dokumentet beskriver God praksis for arbeid på tak. Informasjonen vil hjelpe deg til å utføre arbeidet på en sikker og trygg måte og slik at du oppfyller kravene i arbeidsmiljøregelverket.

Dokumentet God praksis frikjenner ikke aktørene for den alminnelige plikt til å opptre i tråd med gjeldende regelverk til enhver tid, det er ment som et hjelpemiddel.

vernetiltak, som rekkverk eller stillas.
Rekkverk skal være minimum 1,0 meter, med håndlist, knelest og fotlist. Rekkverket skal tåle vanlig belastning, gjeldende for rekkverk. Utsparinger, takvinduer o.l., i arbeidsområdet skal sikres, enten med rekkverk eller ved at de tildekkes med solide materialer som festes forsvarlig.

Hvor mye skal sikres?

Hele arbeidsområdet skal sikres. Arbeidsområdet omfatter atkomst, transportveier, områdene hvor det utføres arbeid og lagringsplasser.

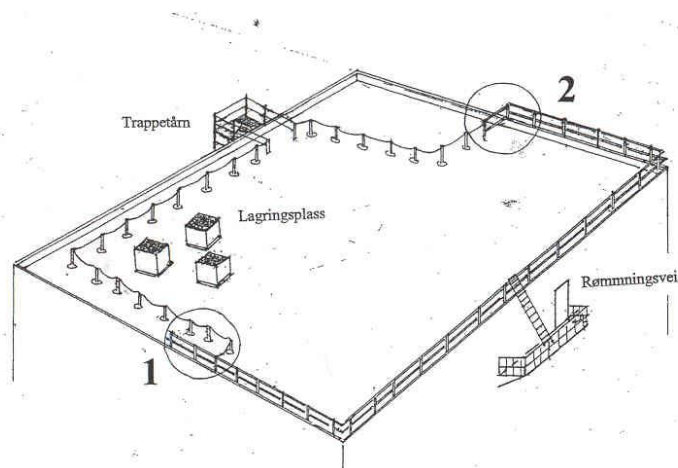
Den delen av arbeidsområdet som ligger mer enn 2,0 meter fra takkant kan avgrenses med annet utstyr enn rekkverk. Dvs. at dersom hele arbeidsområde ligger mer en 2,0 meter fra takkant, er det tilstrekkelig å markere arbeidsområde. Markeringen må være solid nok til å tåle vær og vind, som plank, gjerde, minimum 1,0 meter høyt.

Takflater kan deles opp i mindre arbeidsområder. Arbeidsområdet kan avgrenses som tidligere beskrevet, jf. figur 1. Taksikringen avsluttes da enten 2,0 meter inn på taket (2) eller 2,0 meter forbi markeringen (1).

Unntak

Krav om rekkverk eller stillas kan unntas

- ved kortvarig arbeid
  - arbeid som foregår mindre enn 2,0 meter fra takkant utføres med bruk av personlig fallsikringsutstyr.
  - arbeid som foregår mer enn 2,0 meter fra takkant kan utføres uten bruk av personlig fallsikringsutstyr.
- ved bruk av lift eller lignende.

Figur 1 Arbeidsområde

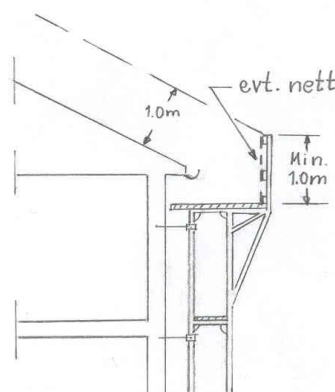
Arbeid på skrått tak

Hva er skrått tak?

Tak med helling over 10° regnes som skrått tak.

Sikring av arbeidet

Ved arbeid på tak med fare for fall på over 2,0 meter skal arbeidstaker alltid sikres mot å falle ned. Det kreves at det benyttes kollektive vernetiltak, som rekkverk festet til takkonstruksjonen eller stillas. Rekkverk skal være minimum 1,0 meter, med håndlist og fotlist. Rekkverket skal tåle den største beregnede belastning ved fall av personer, jf. figur 2.

Figur 2 Krav til sikring ved bruk av stillas

Ved arbeid på tak med stor helling og/ eller ved tak med stor avstand til takfoten, bør det også vurderes om det bør benyttes personlig fallsikringsutstyr i tillegg til sikring med rekkverk eller stillas. Utsparinger, takvinduer o.l., i arbeidsområdet skal sikres, enten med

Dette dokumentet beskriver God praksis for arbeid på tak. Informasjonen vil hjelpe deg til å utføre arbeidet på en sikker og trygg måte og slik at du oppfyller kravene i arbeidsmiljøregelverket.

Dokumentet God praksis frikjenner ikke aktørene for den alminnelige plikt til å opptre i tråd med gjeldende regelverk til enhver tid, det er ment som et hjelpemiddel.

rekkverk eller ved at de tildekkes med solide materialer som festes forsvarlig.

Hvor mye skal sikres?

Hele arbeidsområdet skal sikres.

Arbeidsområdet omfatter atkomst, transportveier, områdene hvor det utføres arbeid og lagringsplasser. Arbeid på skrått tak krever alltid sikring i nedkant av arbeidsområde og på gavnl når arbeidsområde ligger ved gavlen. Ellers kan arbeidsområde avgrenses som beskrevet for flatt tak.

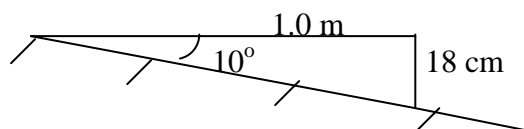
Unntak

Krav om rekkverk eller stillas kan unntas

- ved kortvarig arbeid. Det må da benyttes personlig fallsikringsutstyr.
- ved bruk av lift eller lignende.

trappetårn som atkomst, der annen atkomst er vanskelig eller arbeidet har lang varighet.

- Planlegg lagringsplassen i forhold til arbeidet. Husk at også området for lagringsplass er en del av arbeidsområdet.
- Benytt løfteutstyr for transport av materialer o. l. opp på taket. Plasser leveransen minimum 2,0 meter fra takkant dersom denne ikke kan settes direkte inne i arbeidsområdet.
- God belysning gjør arbeidet lettere og sikrere.
- En ryddig arbeidsplass øker sikkerheten.
- Husk rømningsvei.
- Husk ansvar for tredjeperson, ved inngangspartier, rundt bygningen e. l.
- Takvinkelen kan enkelt bestemmes med vater og målestokk. 1 meter vannrett og 18 cm loddrett på tak med 10° helling, jf. figur 3.

Figur 3 Måling av takvinkel

Linker til forskrifter *

- Stillaser, stiger og arbeid på tak m. m. best. nr. 500
- Bruk av personlig verneutstyr på arbeidsplassen best. nr. 524
- Sikkerhet, helse, og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser Byggherreforskriften best. nr 534
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) best. nr. 544
- Bruk av arbeidsutstyr, best. nr. 555

Link til telefonliste i Arbeidstilsynet

For alle regionkontorer og avdelingskontorer

* Arbeidstilsynets forskrifter er under omlegging. Kravene endres ikke, men navn og nummerering vil bli endret

Tips

- Legg atkomsten så nær arbeidsområde som mulig for å unngå unødig ferdsel på tak. For krav til atkomst, kfr. forskrift om "Bruk av arbeidsutstyr" § 46 A og B. Bruk